

ادبیات پنجره‌ای است که تاریخ را می‌توان از آن تماشا کرد

مرگ یک نابغه در کف خیابان

بارها گفته‌ایم باز هم تأکید می‌کنیم تاریخ جذاب است. تقویم هم در واقع اعلان و تذکری است برای رویدادهای تاریخی که به کمک آن می‌توان در جریان اتفاقات تاریخ قرار گرفت. بهانه‌های تاریخی هم برای مطالعه و خوانش متون مختلف فراوان است. در واقع می‌توان با دستاویز قرار دادن اعلان‌های تاریخی سری به قفسه کتاب هازد و اثری را از بین آثار موجود انتخاب کرد و خواند. البته این روش شاید مورد پسند بسیاری نباشد ولی گریزی نیست از این که مناسبت‌های تاریخی می‌تواند روش خوبی برای مطالعه و خواندن باشد. حتی بالاتر از این می‌تواند روش خوبی برای دعوت و ترغیب به خواندن باشد. به هر روی تقویم و مناسبت‌های تاریخی را می‌خواهیم دستمایه و بهانه‌ای قرار دهیم تا پنجره‌ای باز کنیم به سوی کتاب و می‌خواهیم با تاریخ به دل کتاب‌ها سفر کنیم. تقویم را باز کرده و مناسبت‌هایی را که هست مرور می‌کنیم تا بتوانیم از میان آنها چند کتاب معرفی کنیم. کتاب‌هایی که یا اشاره به شخصیتی دارد که آن روز اتفاقی درباره‌اش افتاده یا این که در آن روز یک رویداد تاریخی مانند آغاز جنگ یا صلیبی صورت گرفته است.

حسام آبنوس

دبیر قفسه کتاب

۲۵ ژانویه یا ۶ بهمن

گانگستر بازی در ادبیات

حتما باورکردنی نیست که متوجه شویم در کارت شناسایی فردی به نام آلفونسو گابریل کاپون مشهور به آل کاپون، شغلش فروشنده لوازم دست دوم نوشته شده باشد زیرا حتی در زبان فارسی و میان فارسی‌زبانان هم رایج است، وقتی می‌خواهند فردی را در خلافکاری و شرارت نام ببرند می‌گویند «طرف برای خودش آل کاپونی است»؛ پس با این وصف خیلی باورکردنی نیست آنچه در کارت شناسایی این گانگستر آمریکایی ثبت شده است. او نماد تبهکاری و مخالفت با قانون در دهه‌های ابتدایی قرن بیستم است. او بعد از پابلو اسکوبار معروف‌ترین خلافکار جهان است و از محل فروش اسلحه و مواد مخدر و انجام قتل به شهرت بسیاری رسیده بود. این روز را در تقویم روز مرگ این خلافکار آمریکایی ثبت کرده‌اند و خواستیم به این بهانه دعوت کنیم تا رمان مشهور «پدرخوانده» اثر ماریو پوزو را در برنامه قرار دهید.

این رمان که با الهام از واقعیت نوشته شده در واقع روایتی مافیایی است به قلم یکی از نویسندگان برجسته کارهای مافیایی؛ روایتی که در آن شرحی از زندگی پنج خانواده بزرگ مافیای آمریکایی پس از جنگ جهانی دوم بازگو شده است. شاید اگر به ادبیات جنایی علاقه‌مند باشید این رمان و دنباله آن با عنوان «آخرین پدرخوانده» رضایت شما را جلب کند.

۲۴ ژانویه یا پنجم بهمن

نمایشنامه خوانی در دربار روم

تقویم، امروز را سالروز مرگ کالیگولا، سومین امپراتور روم ثبت کرده است. سربازان ارتش که پدرش فرماندهی آنان را به عهده داشت، نام مستعار کالیگولا (به معنای پوتین‌های کوچک) را به او دادند، چرا که او پوتین‌های سربازی کوچکی به پا می‌کرد. کالیگولا پس از رسیدن به مقام امپراتوری چند ماه نخست بسیار خوب و عالی بود، اما رفته رفته جنون و حس مزایای قدرت بر او وارد شده و سلامت عقل خود را از دست داد. حالا اینها را دانستیم بد نیست سراغ نمایشنامه «کالیگولا» اثر آلبر کامو هم برویم.

نمایشنامه‌ای که قدرت کلام در آن بر هر چیز دیگری غلبه می‌کند تا ذهن را به تسخیر خود در بیاورد. شاید این ویژگی آثار نمایشی باشد ولی کامو در این نمایشنامه به شکلی عمل کرده که هر خواننده‌ای را حیرت زده خواهد کرد. نمایشنامه‌ای که مرحوم ابوالحسن نجفی آن را ترجمه کرده و تحلیل جامع و دقیقی بر آن نوشته که البته توصیه می‌کنیم قبل از خواندن نمایشنامه این مقدمه و تحلیل را بخوانید و حتما اول نمایشنامه را بخوانید تا بهتر به تحلیل و ریزبینی مترجم پی ببرید. شاید اغراق نباشد اگر این نمایشنامه را یکی از بهترین کارهای کامو بنامیم که با ترجمه نجفی به اوج تکامل زبانی خود رسیده است.

۲۳ ژانویه یا چهارم بهمن

روان شناس داستان نویس

ماری آنری بیل، که با تخلص استاندال میان اهالی ادبیات شهرت دارد در این روز متولد شده است. ۱۷۸۳؛ یعنی ۲۳۸ سال از تولد این نویسنده فرانسوی می‌گذرد. نویسنده‌ای که به خاطر خلق شخصیت‌هایی با زوایای باریک روانشناختی شهرت داشته و همواره باریک‌بینی‌های او سبب شده با گذشت بیش از دوپست سال از روزگاری که او می‌زیسته همچنان آثارش میان مخاطبان مورد توجه باشد.

بسیاری او را روان‌شناس عشق نامیده‌اند و نیچه او را آخرین روان‌شناس فرانسوی نامیده است. نویسنده‌ای که بسیاری او را به جریان رمانتیک‌ها نسبت داده‌اند ولی برخی نیز معتقدند او فاصله خویش با آنها را حفظ کرده و همواره یک نویسنده رنالیسم باقی مانده است. به هر

روی، حالا در این نقطه از تاریخ و از پشت بیش از دو قرن می‌خواهیم با این نویسنده فرانسوی مواجه شویم. نویسنده‌ای که با «سرخ و سیاه» در بازار کتاب ایران بسیار مشهور است و همچنان تجدید چاپ می‌شود.

۶ بهمن؛ سفید به رنگ خون

برگزاری «همه‌پرسی اصول ششگانه انقلاب سفید» در ششم بهمن سال ۱۳۴۱ یکی از اتفاقاتی است که می‌توان به عنوان جرقه تحولات انقلابی از سوی مذهبپوین از آن یاد کرد. این حرکت شاه عامل مهمی بود برای این که جریان‌های مردمی وابسته به علما وارد مسیر مبارزه شوند و اتفاقات سال ۴۲ رقم بخورد تا ۱۵ سال بعد از خرداد این سال، شاه و اصلاحاتش به تاریخ بپیوندند. هادی حکیمیان در رمان «پست طهران» از

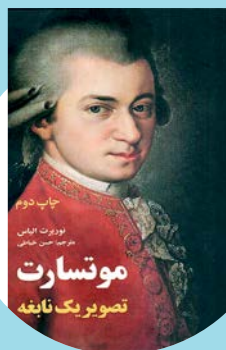

این همه‌پرسی و اعتراض‌های بعد از آن قصه‌ای ساخته و خواننده را با خود کف خیابان برده است. رمانی که هر خواننده با هر سلیقه‌ای را راضی نگه می‌دارد و او را بابت این انتخابش پشیمان نخواهد کرد. هادی حکیمیان در این اثر سعی کرده روایتی خیابانی از اعتراضات ارائه دهد و خواننده را با خود در جریان اتفاقات منتهی به خرداد ۴۲ قرار دهد. نویسنده در این کتاب از زبان شخصیت‌ها و او را در جریان اتفاقات و موقوف قرار می‌دهد و در لابه‌لای قصه‌اش آنچه از تاریخ لازم دارد را نیز بیان می‌کند.

۲۷ ژانویه یا هشتم بهمن؛ مرگ یک نابغه

شاید تولد موتسارت آن قدر که مرگش مهم است، اهمیت نداشته باشد. کسی باورش نمی‌شود یک نابغه در سطح او در ۳۵ سالگی در آغوش مرگ خفته باشد و به شکلی عجیب توسط خانواده‌اش در گورستان فقرا به خاک سپرده شود.

برای همین می‌گویم مرگ موتسارت از تولدش اهمیت بیشتری دارد ولی ۲۷ ژانویه سالروز تولد این نابغه موسیقی است. شاید این بهانه خوبی باشد که با یک روایت تحقیقی به زندگی این موسیقیدان

اتریشی سرکی بکشیم و چیزهایی درباره‌اش بخوانیم. موسیقیدانی که در پنج سالگی دست به آهنگسازی زد، در هفت سالگی اولین سمفونی و در ۱۲ سالگی اولین اپرای کامل خود را نوشت. کتاب «موتسارت؛ تصویر یک نابغه» تحقیقی درباره زندگی موتسارت است ولی نمی‌توان عنوان زندگینامه به آن داد، گرچه مؤلف کوشش کرده پاسخی برای پرسش‌هایی که اطراف این نابغه وجود داشته پیدا کند.